

Vergaderjaar 2003–2004

23 490

Ontwerp-besluiten Unie-Verdrag

AA

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 september 2004

In uw brief van 9 juli 2004 met kenmerk 131819.01U stelde de bijzondere commissie voor de JBZ-Raad drie vragen over de uitwisseling van informatie. Op deze vragen geef ik met deze brief antwoord, mede namens mijn ambtgenoten voor Vreemdelingenzaken en Integratie en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

1. Welke mogelijkheden hebben de Nederlandse rechtshandhavingsautoriteiten op dit moment om op effectieve wijze informatie uit te wisselen met counterparts in ons omliggende landen?

Binnen de Europese Unie (EU) is uitwisseling van gegevens die zich bij justitie en politie bevinden, mogelijk op grond van internationale afspraken en de uit die afspraken voortgevloeide implementatie in de Nederlandse wetgeving. Enkele van deze afspraken zijn het Verdrag van de Raad van Europa over wederzijdse rechtshulp in strafzaken van 1959, de Schengenuitvoeringsovereenkomst van 1990, de Europolovereenkomst van 1995 en de bijbehorende protocols en het Eurojustoprichtingsbesluit. Gegevens die kunnen worden uitgewisseld omvatten onder andere gegevens over opsporingsonderzoeken en iemands strafrechtelijke verleden.

De informatie-uitwisseling vindt plaats door justitiële of politieke samenwerking. In het eerste geval kan de uitgewisselde informatie als bewijsmiddel worden gebruikt, in het tweede geval doorgaans niet (vaak is eerst toestemming van een justitiële autoriteit nodig).

Tenslotte merk ik op dat binnen de Europese Unie op dit moment veel aandacht is voor de verbetering van de mogelijkheden tot informatie-uitwisseling. Tijdens het Nederlandse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie wordt een aantal voorstellen op dit gebied behandeld, waaronder het ontwerp-kaderbesluit betreffende de vereenvoudiging van de uitwisseling van informatie en inlichtingen tussen de wetshandhavingsautoriteiten van de lidstaten van de Europese Unie, met name ten aanzien van zware misdrijven, zoals terroristische daden, en het voorstel voor een

beschikking van de Raad betreffende de uitwisseling van informatie en de samenwerking op het gebied van strafbare feiten van terroristische aard. In oktober van dit jaar zal de Europese Commissie naar alle waarschijnlijkheid komen met een voorstel op het gebied van de verbetering van de uitwisseling van gegevens over strafrechtelijke veroordelingen.

2. Welke problemen doen zich daarbij in de praktijk voor?

Er bestaan verschillende knelpunten, onder andere:

- juridische belemmeringen: nationale en internationale afspraken die zijn gemaakt om bepaalde rechten of belangen te beschermen, beperken de mogelijkheden om gegevens vrijelijk te verwerken. Voorbeelden van beperkende voorwaarden zijn het vereiste van doelbinding, het recht op de persoonlijke levenssfeer en het recht om niet gediscrimineerd te worden;
- technologische belemmeringen: de 25 lidstaten werken allemaal met een ander technologisch systeem om gegevens te verwerken. Vanwege de verschillen tussen deze systemen is een eenvoudige elektronische uitwisseling niet mogelijk;
- verschillen tussen verantwoordelijkheden: de toekenning van verantwoordelijkheden en bevoegdheden aan politie en justitiële autoriteiten is in de Lidstaten verschillend geregeld. Hierdoor kan het gebeuren dat aan een politieel rechtshulpverzoek niet wordt voldaan omdat in de aangezochte staat een justitieel rechtshulpverzoek wordt vereist;
- vertraging: soms duurt de beantwoording van een verzoek naar de mening van de verzoeker te lang. Deze vertraging kan worden veroorzaakt door trage processen in de aangezochte lidstaat, maar ook door capaciteitsproblemen en prioritering;
- onvoldoende vertrouwen: soms kennen de Lidstaten nog de angst dat schadelijke gevolgen ontstaan wanneer informatie met anderen wordt gedeeld. Een voorbeeld is de terughoudendheid bij het verstrekken van informatie uit lopende opsporingsonderzoeken. Gebrek aan vertrouwen kan soms worden veroorzaakt door de cultuurverschillen tussen de Lidstaten, waardoor het niet altijd even inzichtelijk is hoe elders met informatie wordt omgegaan.

3. Op welke wijze zouden die problemen kunnen worden opgelost?

Momenteel wordt op verschillende manieren aan verbetering gewerkt. Een verbetering kan bijvoorbeeld zijn door diagonale communicatie tussen politie en justitiële autoriteiten in het samenwerkingsproces mogelijk te maken. Hierbij moet wel steeds duidelijk zijn waarvoor de gevraagde informatie nodig is. Het «ontwerp-kaderbesluit betreffende de vereenvoudiging van informatie en inlichtingen tussen de wetshandhavingsautoriteiten van de lidstaten van de Europese Unie, met name ten aanzien van zware misdrijven, zoals terroristische daden», dat onder Nederlands voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie wordt behandeld, beoogt deze diagonale communicatie te verbeteren ten aanzien van informatie die niet als bewijs wordt gebruikt. Andere knelpunten, bijvoorbeeld die samenhangen met cultuurverschillen en vertrouwen zullen minder voorkomen als men beter op de hoogte is van elkaars werkprocessen en men elkaar beter «kent» of «weet te vinden». Diverse ontwikkelingen dragen hiertoe al bij, zoals de nauwe samenwerking via joint investigation teams (JITs) en de netwerkversterking via het Europees Justitieel Netwerk (EJN). Ook helpt het door zo veel mogelijk duidelijkheid te creëren over de status van de informatie, en over wie wanneer welke informatie mag gebruiken voor welke doelen. Hieraan zal steeds aandacht moeten worden besteed, ook bij de totstand-

komig van nieuwe instrumenten op het gebied van informatie-uitwisseling.

Tenslotte kan ook nog een meerwaarde worden behaald door de processen, waarlangs informatie wordt uitgewisseld, te verbeteren en/of te versnellen.

Met deze brief meen ik afdoende te hebben gereageerd op de vragen van de bijzondere commissie voor de JBZ-Raad.

De Minister van Justitie,
J. P. H. Donner